ודם דרך רחם ואזדא ר' שמעון לטעמיה ורבנן לטעמייהו מתקיף לה רב יוסף חדא דהיינו רישא ועוד משם מקום ולד משמע אלא אמר רב יוסף *כגון שיצא ולד ודם דרך דופן *ובמקור מקומו טמא קמיפלגי מר סבר מקור מקומו טמא ומ"ס מקור מקומו טהור אמר ר"ל לדברי המטמא בדם מטמא באשה לדברי המטהר בדם מטהר באשה ור' יוחנן אמר אף לדברי המטמא בדם מטהר באשה ואזדא ר' יוחנן לטעמיה *דאמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי מנין שאין אשה טמאה עד שיצא מדוה דרך ערותה שנאמר °ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה את מקורה הערה מלמד שאין אשה טמאה עד שיצא מדוה דרך ערותה אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה מקור שנעקר ונפל לארץ טמאה שנאמר °יען השפך נחשתך ותגלי ערותך למאי אילימא לטומאת שבעה דם אמר רחמנא ולא חתיכה אלא לטומאת ערב אמר רבי יוחנן מקור שהזיע כשתי טיפי מרגליות טמאה למאי אילימא לטומאת שבעה חמשה דמים טמאין באשה ותו לא אלא לטומאת ערב ודווקא תרתי אבל חדא אימא מעלמא אתיא: כל הנשים מטמאין בבית החיצון: הי ניהו בית החיצון אמר ריש לקיש כל שתינוקת יושבת ונראת א"ל רבי יוחנן אותו מקום גלוי הוא אצל שרץ אלא אמר רבי יוחנן עד בין השינים איבעיא להו בין השינים כלפנים או כלחוץ ת"ש דתני רבי זכאי עד בין השינים °בין השינים עצמן כלפנים במתניתא תנא מקום דישה מאי מקום דישה אמר רב יהודה מקום שהשמש דש תנו רבנן *°בבשרה מלמד שמטמאה בפנים כבחוץ ואין לי אלא נדה זבה מנין ת"ל זובה בבשרה פולטת ש"ז מנין ת"ל יהיה ור' שמעון אומר דיה כבועלה מה בועלה אינו מטמא עד שתצא טומאה לחוץ אף היא אינה מטמאה עד שתצא טומאתה לחוץ וסבר רבי שמעון דיה כבועלה והתניא °ורחצו במים וטמאו עד הערב אמר ר' שמעון וכי מה בא זה ללמדנו אם לענין נוגע בשכבת זרע הרי כבר נאמר למטה או איש *אלא מפני שטומאת בית הסתרים היא וטומאת בית הסתרים אינה מטמאה אלא שגזרת הכתוב הוא לא קשיא כאן במשמשת כאן בפולטת פולטת תיפוק ליה דהא שמשה בשטבלה לשמושה דמשמשת בטומאת ערב סגי לה והא אמר רבא משמשת כל שלשה ימים אסורה לאכול בתרומה °שאי אפשר לה שלא תפלוט הכא במאי עסקינן שהטבילוה במטה מכלל דכי קאמר רבא דאזלה איהי בכרעה וטבלה דילמא בהדי דקאזלה שדיהא

וכי

ויקרא כ
יחזקאל טז
ויקרא טו
ויקרא טו

ודם דרך רחם. כשלשת ימי הקושי קודם לידה ואמור רבנן דזיבה היא דלא מטהר לה ולד דלאו לידה היא ורבי שמעון מטהר (א)לטמאה הואיל וימי זיבה הן ודם קושי בימי זיבה רחמנא טהריה: שיצא ולד ודם דרך דופן. ופלוגתא אחריתי היא ולאו אקושי קאי דרישא איירי

תורה אור

כשיצא דם דרך רחם קודם לידה: רבנן סברי מקור מקומו טמא. הלכך טיפת דם מטמאה. ואע"ג דדרך דופן לאו ראייה היא לטמא את האשה טומאת שבעה מיהו טיפה עצמה מטמאה במגע משום דנגע במקור ומקור מקומו טמא. ורבי שמעון סבר מקור מקומו טהור מלטמא טיפה הנוגעת בו הלכך כי אתא דם דרך דופן טהור מלטמא וכדם מכה דמי וכי אתא נמי דרך רחם טהור כל ימי זיבה היכא דליכא שופי סמוך ללידה דולד מטהרו ואע"ג דולד דרך דופן נפק: מטמא באשה. טומאת שבעה משום ראיית נדה ואע"ג דבא דרך דופן: שנעקר. מתיכת בשר: נחושתך. שולייך והיינו מקור וכתיב ותגלי ערותך אלמא נעקר ונשפך לארץ קרי ליה ערוה כאילו הוא במקומו הילכך טמא. נחושתך שוליים כדאמר במסכת שבת (דף סד.) מפני שנחושתה מטמטמה ובטהרות נמי בכמה דוכתין נחושתו של תנור (כלים פ"ה מ"ג): לטומאת ערב. מפני שנגעה בו ביציאתה: טיפי מרגליות. דם לבן וצלול: לטומאת ערב. מפני שנגע במקור ונוגע בה: מעלמא. מן הצדדין: כשהתינוקת יושבת. נפתח רחמה קצת: א"ר יוחנן. לשון קושיא הוא: אותו מקום. מי קרי בבשרה• כולו תוך הוא ואפי' אצל מגע שרץ דקיימא לן• אין מגע בית הסתרים מטמא גלוי הוא אם נגע שם שרץ: טומאת בית הסתרים לקמן (מג.) יליף מודיו לא שטף במים (ויקרא טו) דלאו בר טמויי הוא ובתורת כהנים• נמי מינה נפקא לן: כמין שינים יש בתוך הרחם תלתולי בשר: שהשמש. אבר: תלמוד לומר זובה בבשרה. ואע"ג דבנדה כתיב מדאפקיה בלשון זובה ילפינן זיבה: יהיה. זובה בבשרה: בועלה. בעל קרי אינו מטמא עד שתצא טומאתו לחוץ כדכתיב (שם טו) ואשר תצא ממנו שכבת זרע: ה"ג בתורת כהנים• מה בא זה ללמדנו אם לענין הנוגע בשכבת זרע הרי כבר אמור למטה אלא מפני כו': (ג) מה בא זה ללמדנו. הא משום טבילה דידיה לא איצטריך דהא כתיב לעיל [שם] ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע ואם ללמד עליה שצריכה טבילה אם נגע בשרה מבחוץ בשכבת זרע כשיצאתה ממנו הרי כבר אמור למטה בפרשת אמור אל הכהנים (ויקרא כב) או איש אשר תצא ואמר לקמן בפרקין (דף מג:) מנין לנוגע בש"ז ת"ל או איש אלמא מיניה נפקא לן: אלא. בא ללמדנו שאפי' לא נגע בשרה מבחוץ בקרי טמאה מפני טיפת תשמיש והוצרך להשמיענו שטמאה דאי לא אשמעי' לא הוה (ג)קיימא לן מפני שהיא טומאת בית הסתרים ואינה מטמאה אלא מפני שגזירת הכתוב הוא. אלמא לא אמרינן דדיה כבועלה: במשמשת. גזרת הכתוב ולא בפולטת: פולטת תיפוק ליה. דקודם יציאתו תוך טמאה היא דהא שמשה: בשטבלה לשמושה. ולמחר פלטה וקאמר לך ר' שמעון נמי דיה כבועלה: כל שלשה כו'. וכיון דכל שלשה אסורה משום תשמישה דיה כבועלה היכי משכחת לה אי לאחר שלשה אפי' יצא נמי טהורה דהא שכבת זרע מסרחת היא: הכא במאי עסקינן. הא דקאמר ר"ש דטהורה בטבלה לתשמישה שהטבילוה במטה דכיון דלא זזה ממקומה אפשר לה בלא פליטה: מכלל. דהא דרבא כגון דאזלא איהי בכרעה א"כ מאי אי אפשר שלא תפלוט כל שלשה דמשמע טמאה ואית הא בחזקת טהורה היא עפי דאיכא למימר בהדי דאזלא ומסגיא בכרעה שדימיה לכוליה קודם טבילה:

וכי

ואזדא ר' יוחנן לטעמיה. וא"ת והא משמיה דר"ש קאמר ור"ל נמי מודה דר' שמעון מטהר באשה דקאמר לדברי המטהר בדם מטהר באשה וי"ל דה"פ מילתיה דר"ל לדברי המטמא בדם מטמא באשה משום ראייה ומיירי כגון שיצא הולד והדם דרך דופן ובקושי דלאו קושי דולד הוא ורבי שמעון דמטהר בדם מטהר באשה דולד הוא וקושי סמוך ללידה רחמנא טהריה אבל אי לאו ולד הוא אף לרבי שמעון טמאה דלא בעינן שיצא דרך ערותה לכ"ע ור' יוחנן אמר דאף רבנן מטהרי באשה דבעינן שיצא דרך ערותה לכ"ע והשתא קאמר שפיר ואזדא רבי יוחנן לטעמיה אע"ג דמשמיה דרבי שמעון קאמר דמדרבי שמעון נשמע לרבנן:

וסבר ר"ש דיה כבועלה והתניא וכו'. אע"ג דקרא במשמשת איירי סבר המקשה דמטעם משמשת לא היתה טמאה אי לאו משום שהזרע נפלט לבית החיצון וא"ת לרבנן נמי תקשה דאמאי איצטריך קרא תיפוק ליה מיהיה וי"ל אף דרבי שמעון אדרבי שמעון פריך וכי משני כאן בפולטת כאן במשמשת אתי נמי שפיר אף לרבנן ואיצטריך קרא למשמשת אע"פ שנכנס הזרע מתחלה לבית הפנימי ולא יצא לבית החיצון דאי יצא תיפוק ליה משום פליטת הזרע ואפילו למ"ד לעיל במקום שהשמש דש הוי בית החיצון היינו באדם בינוני וכן באשה בינונית אבל בגדול וקטנה משכחת לה שפיר שהזרע נכנס לבית הפנימי מתחלה אי נמי שמא לרבנן לא מטמא משום פליטת זרע אלא כשהיה הזרע בבית הפנימי ונפלט לחיצון אבל כשעומד הזרע בחיצון במקומו ולא נפלט שם ממקום אחר לא מטמא אלא משום משמשת:

פולטת תיפוק ליה דהא שמשה. היה יודע דלישני ליה כשטבלה לשימושה דהא כתיב וטמאה עד הערב אלא משום דבעי למפרך מרבא דאמר כל שלשה לא מהני לה טבילה ואם תאמר בלאו הכי מאי לאקשויי מרבא אקרא ויש לומר דקרא איכא לאוקמי דאזלא איהי בכרעה אי נמי כשקנחה עצמה יפה דאפשר לכבד הבית שלא ישתייר כלום דתנן במס' מקוואות (פ"ח מ"ד) האשה ששמשה את ביתה וירדה וטבלה ולא כבדה את הבית כאילו לא טבלה אבל השתא אמאי דמשני כאן בפולטת כאן במשמשת פריך שפיר דלאו איתא דכבדה הבית אם כן תיפוק ליה דהרי פולטה:

מסתברא

טז א ב ג ד מיי' פ"ה מהל' איסורי ביאה הל"ה ופ"א מהל' משכב ומושב הל"ט
יז ה ו מיי' פ"א מהל' משכב ומושב הל"י:
יח ז מיי' פ"ה מהל' איסורי ביאה הל"ז טוש"ע יו"ד סי' קפח סעיף א:
יח ז מיי' שם הל"ח:
יט ח ט י מיי' פ"ה מהל' איסורי ביאה הל"ב טוש"ע יו"ד סי' קפג סעיף א:
כ כ מיי' פ"ה מהל' אבות הטומאה הל"ו:
כא ל מיי' פ"ה מהל' אבות הטומאה הל"ט ופ"א מהל' טומאת מת הלכה ג:
כב מ מיי' פ"ה מהל' אבות הטומאה הל"ט:
כג נ מיי' פ"ו מהל' תרומות הל"ו:

◆

תוספי הרא"ש

כגון שיצא ולד דרך דופן ודם דרך רחם וברישא פליגי באשה אם היא זבה ובסיפא פליגי בדם אם הוא טמא ופריך ליה רב יוסף חדא דהיינו רישא והא בהא תליא ותו טעמא הוא: ואזדא ר' יוחנן לטעמיה וקשה דהא ר' יוחנן משום רשב"י קאמר לה ומודה ר"ל דלר' שמעון בעי' שיצא מדוה דרך ערותה ונראה לפ' דר"ל קאי אברייתא לשנויי שינויא אחרינא כגון שיצא ולד ודם דרך דופן. וה"ק לדברי המטמא בדם מטמא באשה כלומר מי שמטמא בדם היינו משום שמטמא באשה דלא חשיב לה לידה וילדת בזוב והוא אע"פ שלא יצא מדוה דרך ערותה והא מטמאה תם הדם טמא ולדברי המטהר בדם היינו משום דמטהר באשה וחשיב לה לידה ומקרי מטהר הלכך היא טהורה והדם טהור ודוקא בקושי אבל בשופי טמא אע"ג דקאתי דרך דופן דר' שמעון לא בעי שיצא מדוה דרך ערותה. ורישא איירי ביצא ולד דרך דופן ודם דרך רחם וסיפא דיצא ולד ודם דרך דופן וקס"ל דלא בעינן שיצא מדוה דרך ערותה. ור' יוחנן אמר אף לדברי המטמא בדם מטהר באשה ולכ"ע בעי' שיצא מדוה דרך ערותה ורבנן לא מטמו בדם אלא משום דנגע במקור: וסבר ר' שמעון דיה כבועלה והתניא כו'. תימה כיון דמוקי משמשת לפולטת לרבנן נמי תיקשי למה לי מיהיה תיפוק לי מורחצו. וליכא למימר דהוא דמטמא קרא משמשת כשיצא לחוץ ונגע בה מבראי דא"כ מאו איש נפקא. וי"ל דלרבנן ניחא ליה דאיצטריך יהיה ליה למימר דרואה היא לכל דבר מדרבי ליה קרא דאיירי בנדה וזבה ואי לא כתיב אלא קרא דורחצו הוה נפקא לן מיניה דמטמאה בפנים כבחוץ אבל לא ידעי' דרואה היא ותימה לרבנן למה להו קרא דורחצו דהך קרא דיהיה שמעינן שפיר דרואה היא ומטמאה בפנים כבחוץ. וי"ל דאי לאו קרא דורחצו דר"ש טומאה באשה שמשמשת שמטמאה מחמת ש"ז לא הוה דרשי' יהיה לפולטת ש"ז כיון דלא אשכחן בשום דוכתא דאשה מטמאה מחמת ש"ז: כאן בפולטת כאן במשמשת. תימה היכא מעי' תלמודא לדחויי משמשת לפולטת דהא קרא במשמשת כתיב דכתיב ואשה אשר ישכב איש אותה וי"ל דהוה טעי' בלישנא דברייתא דקתני מפני שטומאת בית הסתרים היא דמשמע דה"ק דאע"ג דבכל טומאות בעלמא בית הסתרים לא מטמו במגע הכא גזרת הכתוב הוא דמטמא כאילו נגע בה בגלוי ומאחר דמשום מגע מטמא ליה כאלו נגע בה בגלוי ס"ד דה"ה בפולטת ומש"ה משני ליה כאן במשמשת וה"ק גזרת הכתוב דמשמשת טמאה בכל ענין אפי' בבית הסתרים ולפי מסקנא ניחא נמי לרבנן דאיצטריך קרא דיהיה דלא שמעינן דפולטת מטמא בפנים כמשמשת. ותימה כיון דשמעינן דפולטת מטמאה בפנים למה לי שורך תיפוק לי קרא דורחצו תשמיש נגע ש"ז בבשרה. וי"ל אינה מטמאה אלא בבית החיצון ומשמשת מטמא הכתוב אפי' נכנס הזרע לבית הפנימי ולא נגע כלל בחיצון: למימרא דמשמשת בטומאת ערב סגי לה והאמר רבא. תימה דמשמע דלא קשה מהא מילתיה דרבא אלא לפי סוגיא דשמעתין אמאי דבלא סוגיא דשמעתין הוה מצי לאקשויי מקרא לרבא דבקרא משמע דלית לה אלא טומאת ערב דכתיב ורחצו במים וטמאו עד הערב. ועוד קשה מאי פריך מהא דקאמר בטומאת ערב סגי לה. ליתא דמיירי כגון בקנחה יפה יפה עצמה או רחצה בחמין דע"כ אפשר לה לכבד את הבית יפה שלא ישתייר בה ש"ז כדאמרינן ביבמות ס"פ אלמנה גבי משמשת טובלת ואוכלת בתרומה לערב וכן פ' ב"ש ובהאשה רבה עומדת מחזיק [illegible]

[לעיל מז. וש"נ]

◆

גליון הש"ס

גמ' שאי אפשר לה שלא תפלוט. ע' יבמות לד ע"ב תד"ה כתוכה:

מכות יד:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ודם וכו' ור' שמעון מטהר מלטמא: (ב) ד"ה מה בא זה וכו' הא לא כדה"א וכו' ממש ש"ז ורחץ במים ולא ללמד וכו' ואמרי' לקמן בפירקין ר"פ כדף מג. ע"כ וכו' בס"מפורש אמאי איצטריך או איש ולא ילפינן ליה מוכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו ש"ז וכבס במים וגו': (ג) באד"ה לא אשמעי' לא הוה ידעינן ליה מפני שהיא:

[ויקרא טו]
[חולין עב.]
[מצורע זובים פרק ד]
[לעיל כא: וש"נ]
[מצורע זובים סוף פרשה ג]
[לקמן מב]

◆

מוסף רש"י

ובמקור מקומו טמא. וכל דם הבא לדרך שם ואפילו אינו דם נדה, הוי אב הטומאה לטמא אדם טומאת ערב (לעיל כב.).

דרך ערותה. לאפוקי דרך דופן דלא (מכות יד:).

שמטמאה בפנים כבחוץ. מאחר שיצא מן המקור לפרוזדור והעמידו כותליה, מיד היא מטמאה, מה שאין כן זב ובעל קרי, שאין מטמאין עד שתצא טומאתן לחוץ (לעיל כא:).